

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-6104195697
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

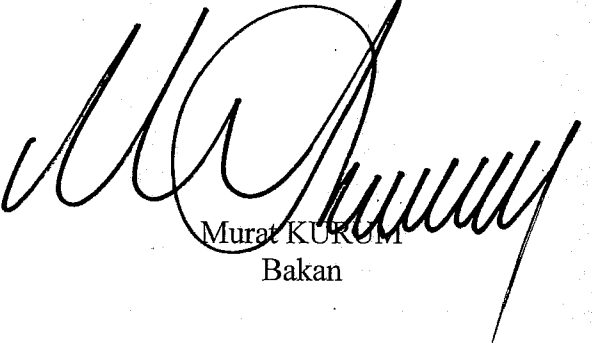
25 Haziran 2021

.../.../2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (7 Sayfa)
- Cevap Yazısı (61 Adet, 129 Sayfa)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN KANİ BEKO'NUN
TBMM 7/44503 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

7/44503

SK 143

SORULAR

İzmir'in Aliğa ilçesinde 600 ton asbest barındırdığı iddia edilen Brezilya donanmasına ait bir geminin gövdesinin bir gemi söküm firması tarafından sökülme üzere satın alındığı bilgisi kamuoyuna yansımıştır. İnsanların, doğanın ve tüm canlıların telafisi mümkün olmayan zararlar görmesine yol açabilecek maddeler içerdiği vurgulanan 'NAe São Paulo' isimli geminin bu bölgede sökülecek olması bölgede yaşayanlar başta olmak üzere tüm ülkede endişeleri artırmıştır.

Asbest kullanımının kansere yol açtığı çok uzun yıllardır bilinmektedir. Bu alanda yapılmış araştırmalar asbestin olağanüstü kirletici yönünü ortaya koymuştur. Bir süre önce Kuito isimli tehlikeli atık barındıran bir geminin yine Aliğa'da yer alan tesislerde söküldüğü bilgisi de kamuoyuna yansımıştır. Sırf iktisadi kaygılarla ülkeyi, insanımı ve doğasını riske atan uygulamaların hayata geçirilmesinin yaratacağı büyük ölçekli sorunlar yanında Türkiye'nin doğanın korunması yolunda etik sorumluluklarını da göz ardı eden yönü hatırd tutulmalıdır. Ülkede yaşayan insanların ve canlıların güvenliği ve sağlığı açısından oldukça riskli bir duruma yol açabileceği açık olan bu gemi söküm işleminin, ülke itibarını da tehdit eder niteliğinden ötürü şeffaf bir süreç işletilerek ele alınması sorumluluğu ilgili kamu kurumlarının üzerindedir.

Hâlihazırda kirletici malzemenin işlenmesinin sonucu olarak uzun zamandır İşçilerin ve yaşayanların öldüğü ya da hastalandığı bölgede yaşayanların gözlemlediği bir olgudur. Bölge halkı ve bölgede çalışanlar arasında kanser olma oranlarının ortalamalardan oldukça yüksek olduğuna ve bu durumun kamuoyundan gizlenmeye çalışıldığına dair iddialar sıklıkla gündeme gelmektedir. Bu kapsamda;

1. 'NAe São Paulo' isimli geminin 2021 yılı Haziran ayında Aliğa'da işlem görmek üzere Türkiye'de olması beklenmektedir. Bakanlığınız tarafından bölgede yaşayanların, çalışanların ve doğanın telafisi mümkün olmayan zararlara yol açabilecek bu konuda halihazırda atılmış olduğu önlem mahiyetinde ön adımlar bulunmakta mıdır? Bahse konu Geminin asbest ve nükleer serpinti konusunda ölçümlerinin yapılması için ilgili kamu kurumlarınca bir çalışma başlatılmış mıdır?
2. Geminin asbest başta olmak üzere kirletici mahiyette unsurlarına dair ve Aliğa'da yürütülmesi beklenen işlemlere dair Kurumunuzla paylaşılmış veya ilgili Kurumlarca yapılmış testlerin ve analizlerin sonuçları nedir?
3. 'NAe São Paulo' isimli geminin aslında Fransa'ya ait bir uçak gemisi olduğu ve 2000'li yılların başında Brezilya donanmasına satıldığı bilgisi kamuoyuna yansımıştır. Bahse konu geminin 2017'de de faaliyet dışı bırakıldığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede bahsi geçen ülkeler ile Bakanlığınız arasında bir temas kurulmuş mudur? Bakanlığınızın bu kapsamda şeffaflık ve hesap verebilirlik gereği kamuoyu ile paylaşmayı düşünmekte olduğu bilgiler var mıdır?
4. Geminin ilk önce Hindistan' da söküleceği fakat bu kararın iptal edildiği anlaşılmaktadır. Hindistan'ın ilgili geminin sökümünü reddetmesinin gerekçesi bilinmekte midir?
5. Türkiye'nin dünyadaki önemli gemi söküm merkezlerinden biri olduğu ve İzmir'in Aliğa ilçesinin bu konuda öne çıktığı açıktır. Fakat özellikle ülkenin itibarı ve son dönemde artan kaygılar da düşünüldüğünde; gemi söküm işlemlerinin bölgede, doğasına ve insana verdiği zararın ölçümüne dönük hangi adımlar atılmıştır. Planlanan adımlar nelerdir?

6. Bugüne kadar Aliğa'da kirletici mahiyette unsurların doğrudan yol açtığı nedenle kaç işçi hayatını kaybetmiştir?
7. Bölgede yaşayan kanserli hastaların, ülke geneline oram ve bu nedenle ortaya çıkan ölümlere dair ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde atılmış veya atılması planlanan adımlar nelerdir?
8. Gemi söküm başta olmak üzere kirletici işlemlerin yol açtığı hava başta olmak üzere doğanın kirletilmesinin sonuçlarının Aliğa'da çok yüksek olduğu ve her geçen gün de arttığı iddiaları kamuoyunda yer almıştır. Bakanlığınız ve ilgili kurumlar tarafından bölgede kirlenmenin sonuçlarının takibi ve izlenmesine dönük ölçümler yapılmakta mıdır? Öyleyse son 10 yıla ait veriler nedir?
9. Artan kirliliğe ilişkin somut bulgulara binaen atılmış yahut atılması planlanan adımlar nelerdir?

CEVAP

Gemi söküm işlemleri Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan Gemi Söküm Yönetmeliği gereğince yapılmakta olup, söküm işleminden çıkan atıkların yönetimi Atık Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili atık mevzuatı hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Ayrıca gemi söküm tesislerinin şartları Bakanlığımız tarafından denetlenerek tesislere gemi söküm izni belgesi verilmekte ve 2872 sayılı Çevre Kanunu gereği hususlara uyulup uyulmadığı denetlenmekte ve uyulmadığının tespiti halinde idari yaptırım uygulanmaktadır.

Asbest içeren malzemelerin kullanıldığı yerlerin yıkımı, sökümü, tamirâtı ve tadilatı sırasında çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak amacıyla, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 25/01/2013 tarihli ve 28539 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik esaslarına ve ilgili mevzuata uyulması gerekmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından asbest söküm için yetkilendirilmiş kişilerce asbest sökümü yapılmaktadır.

Asbest ihtiva eden atıklar gerekli önlemler alınarak atık taşıma araç lisansı bulunan araçlarla taşınmakta ve Çevre lisanslı Düzenli Depolama Tesislerinde bertaraf edilmektedir. 26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin" 30'uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamında asbest içeren atıklara ilişkin hususlar belirlenmiştir.

Ayrıca; 5312 Sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun ve Uygulama Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirilecek deniz kirliliklerine hazırlıklı olma çalışmaları çerçevesinde gemi söküm tesisleri için "Kıyı Tesisi Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planı" hazırlanmış ve deniz kirliliğinin önlenmesine yönelik tedbirler alınmıştır.

Bununla birlikte, asbest liflerinin ve bu lifleri kasıtlı olarak içeren karışımların ve eşyaların imalatı, piyasaya arzı ve kullanımı 23/06/2017 tarihli ve 30105 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmelik kapsamında ülkemizde yasaklanmıştır.

Bahse konu geminin sökülme üzere Ülkemize getirilmek istendiğine ilişkin Bakanlığımıza yapılan bir notifikasyon (ön bildirim) başvurusu bulunmamaktadır.

Söküm için Türkiye'ye getirilen ticari gemilere söküm öncesi Basel Sözleşmesi gereği notifikasyon onayı verilmektedir. Notifikasyon onayı için istenen belgeler arasında Tehlikeli Madde Envanter Raporu, Sörvey Raporu, Radyasyon Raporu, Gazdan Arındırma Belgesi, detaylı (asbest gibi tehlikeli atıklara yönelik operasyonları da içeren) Gemi Söküm Planı bulunmakta olup, tüm bu belgeler incelenerek notifikasyon onayı verilmektedir.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan Yönetmelikler kapsamında, Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından gemi söküm tesislerinde gerekli denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. Maddesi uyarınca idari yaptırımlar uygulanmaktadır.